

Słowo

*Materiały kaznodziejskie
oraz dla grup biblijnych*

numer 105 – listopad 2019

Adres wydawcy:

„Augustinus”
Skr. Poczтовая 28
59-902 Zgorzelec 4
E-mail: augustinus@irs.nu

Autorzy:

Tomasz Pieczko:
ttpieczko@gmail.com
Pedro Snoeijer:
psnoeijer@wp.pl

Strony internetowe:

www.augustinus.pl
www.blogpastoratomaszpieczko.blogspot.com
www.pedrosnoeijer.blogspot.com

Od Redakcji

Drogi czytelniku,

Otrzymałeś kolejny numer naszego biuletynu zatytułowanego „Słowo”.

Oczywiście chodzi tu o odniesienie do Słowa Bożego, którego głoszenie jest jednym z podstawowych zadań Kościoła.

W naszej pracy chcemy - na miarę naszych możliwości - pomóc tym, którzy zajmują się głoszeniem Słowa (np. głoszą kazania), a także tym, którzy prowadzą studia czy spotkania biblijne.

Chcemy także naszym biuletynem podać nieco informacji tym, którzy prowadzą własne refleksje biblijne. Chcemy ich zachęcić, a jednocześnie nieco ułatwić im ich poszukiwania.

W biuletynie nie chcemy i celowo unikamy wykładu typowo akademickiego.

Chcemy natomiast dostarczyć informacji (a także inspiracji) tym, którzy być może z różnych powodów nie mogą udać się do biblioteki, nie mogą zbyt łatwo zdobyć poszukiwanych pozycji książkowych, lub po prostu muszą przygotować

kazanie lub studium biblijne, mając czas nader ograniczony.

Jeśli macie pytania, sugestie, zawsze jesteśmy otwarci na Wasz głos.

Waszymi pytaniami, czy wskazówkami, związanymi z Waszymi oczekiwaniami, możecie współtworzyć z nami to skromne piśmiennictwo.

Pragniemy jednak nade wszystko, aby Słowo Biblii, jedyne nieomylne, stało się treścią życia praktycznego tych, którzy zajmują się Jego głoszeniem, tych, którzy prowadzą zajęcia biblijne w Kościołach lokalnych - w zborach, tych, którzy poszukują życia w prawdzie.

Tego zatem Wam życzymy drodzy Czytelnicy: niech Wam błogosławi nasz Pan Wszechmogący i niech Was prowadzi w lekturze i rozważaniu Jego Słowa, w Waszym życiu Słowu temu podporządkowanym.

Redakcja.

Studium Biblijne: I Ks. Mojżeszowa 5:1-32

Tekst ten jest tzw. rodowodem, rodzajem tekstu, przez wielu chrześcijan omijanym podczas czytania Biblii a przez kaznodziejów podczas wyszukiwania tekstów do kazań. Stanowi on jednak również Słowo Boże a więc Ewangelię.

W rodowodach istotnym jest schemat, ale czasami widzimy pewne odstępstwa od niego, co występuje w tym rozdziale w trzech miejscach: na początku u Adama, w siódmym pokoleniu w opisie Henocha oraz na końcu u Noego. Te trzy miejsca są ważne dla zrozumienia tekstu.

Tu mamy rodowód od Adama do Noego, który obejmuje okres około 1000 lat. Następny rodowód w Biblii jest od Noego do Abrama (11:10-31). W ten sposób Adam zostaje połączony z Abramem, pokazując, że mimo grzechu, istnieje też linia wiary w ludzkości. Sugeruje to, że rodzina Abrama była bliżej Prawdy niż reszta świata.

5:1-2

Rozpoczęcie różni się od innych rodowodów, ponieważ tu jest mowa o *księdze*. Być może oznacza to, że już wcześniej został napisany na tablicach glinowych. Rodowód w tym rozdziale jest też całkiem inny niż rodowód Kaina. U Kaina panował gwałt i śmierć, ale w rodowodzie Seta dostrzec można troskę Bożą i błogosławieństwo.

Wyraz lub imię *Adam* wcześniej oznaczał człowieka (też w 5:1, 2), ale tu jednoznacznie znaczy imię pierwszego człowieka.

Pierwsze wersety nawiązują do stworzenia człowieka, przypominając, że on został stworzony na obraz Boga (1:27). Bóg błogosławił człowieka, co oznacza między innymi, że rozmnoży się na ziemi, czego dowodem jest rodowód Seta. Przez narodzenie Seta, Adam przekazuje podobieństwo (obraz) Boga następnemu pokoleniu, dlatego też następne pokolenia ludzi mogą reprezentować Boga na ziemi. Oprócz Seta, Adam i Ewa urodzili więcej dzieci.

Słowo *człowiek* brzmi po hebrajsku *'adam*, tak jak imię Adam w tym samym wersecie. Drugi werset podkreśla jeszcze raz, że zarówno

mężczyzna jak i kobieta zostali stworzeni na obraz Boga.

Widać, że Pismo Święte traktuje obietnicę potomstwa kobiety (I Mj. 3:15) bardzo poważnie. To, co Bóg obiecuje z pewnością nastąpi.

5:3-4

Set jest trzecim synem Adama. Set i jego potomkowie są prezentowani jako alternatywa dla potomstwa Kaina, opisanego wcześniej (4:17-24). Potomstwo Kaina prowadzi do przemocy i morderstwa w siódmym pokoleniu, a potomstwo Seta prowadzi w siódmym pokoleniu do Henocha, który chodził z Bogiem i nie zmarł (5:22-24). Większy kontrast jest niemożliwy.

Według schematu, który zazwyczaj znajdujemy w rodowodach, oczekiwaliśmy frazy: *Adam zrodził Seta*, a tu czytamy: *zrodził syna na podobieństwo swoje*. Implikuje to, że Set jest, jak jego ojciec, stworzony na obraz Boga, ale też odzwierciedla obraz ojca, w tym jednocześnie odzwierciedlając obraz samego Stworzyciela. Każdy człowiek, który się na świecie urodził, rodzi się na obraz swych rodziców, a jednocześnie jest stworzony na obraz Boga.

W rodowodzie w Ewangelii wg Łukasza czytamy: *... syna Seta, syna Adama, który był Boży* (Łk. 3:38, dosłownie: *... syna Seta, syna Adama, syna Bożego*).

Jeszcze raz Biblia podkreśla tu wyjątkową pozycję i znaczenie człowieka, która go radykalnie odróżnia od zwierząt: człowiek ma tożsamość pochodzącą od Boga, gdyż tylko człowiek jest stworzony na obraz Boga. Daje mu to godność i wartość większą niż zwierzęta lub niż cokolwiek innego w stworzeniu. To oczywiście w żaden sposób nie oznacza, że człowiek może się znęcać nad zwierzętami. Z pewnością natomiast oznacza to, że zwierzęta są podporządkowane człowiekowi, a zabicie zwierzęcia jest zasadniczo czymś innym niż zabicie człowieka.

To ogromne pocieszenie: Adam został stworzony na obraz Boga przed upadkiem. Upadek w grzech jednak nie oznacza, że

człowiek stracił obraz Boga, nadal każdy człowiek, nawet najgorszy grzesznik jak Lamech, został stworzony na obraz Boga.

5:5

Adam umarł. Po grzechu Bóg ogłosił karę, która obejmowała to, że człowiek z pewnością umrze (2:17). Nie od razu jednak umarli. W końcu doszło do momentu śmierci, co jest dowodem tego, że Bóg zawsze mówi prawdę, chociaż nieraz musimy czekać na spełnienie Jego Słów. Podkreśla to też fakt, że przez *jednego człowieka grzech wszedł na świat, a przez grzech śmierć* (Rz. 5:12).

5:6-20

Po opisie śmierci Adama rodowód rozwija się według standardowej formuły: kiedy A żył X lat, zrodził B. po zrodzeniu B, A żył jeszcze Y lat i zrodził innych synów i córki. Wszystkie dni A były Z lat i zmarł.

Skutkiem takiej formuły jest to, że frazy *synów i córki oraz i zmarł* powracają jak refren przez cały rodowód, co podkreśla te słowa. Pierwsza fraza podkreśla fakt, że Bóg daje nowe pokolenie, co jest spełnieniem obietnicy i nakazu Bożego, aby rozmnożyć się i napełnić ziemię. Druga fraza podkreśla skutki przekleństwa z powodu grzechu: każde pokolenie też umrze. Ludzie bardzo długo żyli, ale nawet pobożni umierali.

Bóg zawsze traktuje grzech poważnie, też w przypadku pobożnych. Każdy, kto grzeszy umrze, dlatego każdy człowiek umrze, mimo faktu, że może bardzo długo żyć.

Jesteśmy pod wrażeniem długich lat życia, nieraz żyli wiele wieków (w porównaniu: od Reformacji Lutera do naszych czasów minęło ponad 500 lat, wiele z rodowodów biblijnych świadczy o tym, że ludzie żyli znacznie dłużej). Ale nawet jeśli człowiek może żyć setki lat, w końcu przyjdzie moment śmierci.

Istnieje ważna różnica między rodowodem Kaina a rodowodem Seta. W tym rozdziale czytamy o każdym człowieku, wymieniane zostaje jego imię oraz jak długo żył, natomiast w przypadku potomstwa Kaina czytamy przede wszystkim o przemocy, o społeczeństwie strachu, mimo rozwoju kultury i technologii. W tym strasznym i grzesznym świecie Bóg wybiera sobie lud, z którego potomstwa narodzi się

kiedyś Mesjasz. Potomstwo Kaina nie ma znaczenia dla historii zbawienia i zginie podczas potopu. Z potomstwa Seta natomiast Bóg wybiera swoje dzieci, z którymi idzie dalej, aby przynieść zbawienie światu.

5:21-24

Dwa razy w tym rozdziale schemat rodowodu zostaje przerwany i każda pauza jest znacząca. Pierwsza pauza w schemacie następuje przy Henochu, gdzie nie występuje fraza *i zmarł*. Zamiast o śmierci czytamy o tym, że Henoch chodził z Bogiem i nie było go, ponieważ Bóg go zabrał. Henoch nie musiał doświadczyć fizycznej śmierci, ponieważ Bóg bezpośrednio zabrał go z tego życia do siebie. Jest to wyjątkowe, jedynym innym człowiekiem, który nie zmarł był prorok Eliasza (2 Krl. 2:1-12).

Nie czytamy, że Henoch żył z Bogiem, lecz że chodził z Bogiem. Później w Biblii *chodzić z Bogiem* (lub *chodzić Bożymi ścieżkami*) jest określeniem życia zgodnego z Bożym Słowem, co jednocześnie oznacza bliską relację z Bogiem. Czytamy też o innych w Biblii, którzy chodzili z Bogiem: Noe chodził z Bogiem (I Mj. 6:9), Abraham chodził z Bogiem i był przyjacielem Boga (Iz. 41:8), Mojżesz miał bliską relację z Bogiem, mógł rozmawiać z nim *twarzą w twarz* (II Mj. 33:11). Jakub walczył z Bogiem (II Mj. 32:28), ale był bardzo blisko Boga, widział Go *twarzą w twarz* (II Mj. 32:30). Izrael ma chodzić z Bogiem (III Mj. 26:3, 12) (Por. też np. 3:8; 6:9; 17:1-2; 24:40; 48:15; por. V Mj. 30:15-16). Także w Nowym Testamencie wierzący ma chodzić z Bogiem (Kol. 2:6; Obj. 3:4). W Nowym Testamencie bliska relacja z Bogiem otrzymuje nowe i głębsze znaczenie, umożliwiające przez Jezusa Chrystusa. To relacja, w pewnym sensie, jeszcze bliższa.

Chodzić z Bogiem oznacza, że Bóg jest cały czas obecny w moim życiu. Nie koniecznie w taki sposób, że cały czas świadomie o Nim myślę, lecz w taki sposób, że jest On związany ze wszystkim, co robię, mówię, myślę, planuję, itp. Bóg jest obecny w każdej chwili mojego życia. Przy wszystkim, co mówię, myślę, planuję itd., ważnym jest dla mnie, jakie miejsce w tym ma Bóg, co On o tym myśli. Ciągłe szukam Bożej woli o tym, co spotka mnie w moim życiu.

To promień nadziei w tej całej opowieści zdominowanej przez śmierć. Jednak możliwym jest, aby nie umrzeć, ale warunkiem jest chodzić z Bogiem.

To, że Henoch nie zmarł nie oznacza, że pobożny człowiek nie doświadczy śmierci. Inni w Biblii, którzy chodzili z Bogiem zmarli. To, że Bóg zabrał Henocha bezpośrednio z życia nie jest wynagrodzeniem za jego chodzenie z Nim. Mimo to, wierzący nie musi się bać śmierci, lecz może z Apostołem Pawłem mówić: *Albowiem dla mnie życiem jest Chrystus, a śmierć zyskiem* (Fil. 1:21). Śmierć nie ma ostatecznego słowa, ponieważ w Chrystusie jest życie po śmierci.

Henoch jest siódmym pokoleniem po Adamie, tak jak Lamech z potomstwa Kaina. W Liście Judy czytamy:

¹⁴ O nich też prorokował Henoch, siódmy potomek po Adamie, mówiąc: Oto przyszedł Pan z tysiącami swoich świętych, ¹⁵ aby dokonać sądu nad wszystkimi i ukarać wszystkich bezbożników za wszystkie ich bezbożne uczynki, których się dopuścili, i za wszystkie bezecne słowa, jakie wypowiedzieli przeciwko niemu bezbożni grzesznicy (List Judy 14-15).

Kontrast między słowami Lamecha, mówiącymi o zemście i zabójstwie, oraz słowa o Henochu nie mógłby być większy. Lamech przeklinał, ale Henoch ostrzegał i prorokował sąd. Lamech z rodu Kaina i Henoch symbolizują dwie postawy wobec Boga i świata, dwa rodzaje potomstwa: potomstwo szatana i potomstwo kobiety w Chrystusie.

5:27

Metuzelach, człowiek, który żył według Biblii najdłużej (prawie całe milenium), zmarł prawdopodobnie w roku kiedy nastąpił potop.

5:28-31

Druga pauza w schemacie rodowodu następuje przy opisie narodzenia się Noego. Lamech (inny Lamech niż ten z rodu Kaina, 4:19-24) wyjaśnia imię Noego. Hebrajskie imię Noe związane jest z hebrajskim wyrazem oznaczającym odpoczynek (hebr. *nuah*). Słowo tłumaczone jako pocieszenie (hebr. *naham*) może też oznaczać ulgę. Lamech oczekuje, że Noe przyniesie mu odpoczynek i pocieszenie od pracy na grzesznej ziemi. Wyraża to wiarę w potomka, którego Bóg obiecał, który przyjdzie i wyzwoli od

przekleństwa grzechu na tej ziemi. Bóg użyje Noego, aby dać ulgę, co konkretnie oznacza, że bezbożne pokolenie zginie w czasie potopu.

Lamech żył 777 lat co jest ciekawym w świetle faktu, że Lamech z rodowodu Kaina był siódmym pokoleniem, który zemścił się 77 razy. Lamech z rodu Kaina mści się do nieskończoności, a Lamech z rodu Seta żyje do nieskończoności.

Także Lamech w linii Seta stanowi wielki kontrast do Lamecha z linii Kaina. Ich wypowiedzi zapisane w Biblii pokazują ich charaktery. Lamech z linii Kaina wypowiada słowa pełne gwałtu i przemocy, jest człowiekiem, którego należy się bać, kultywującym śmierć i czyniącym ziemię coraz gorszym miejscem. Lamech z linii Seta natomiast, wypowiada słowa wyrażające nadzieję, pragnienie i życie. Lamech pragnął, aby mógł już doświadczyć odpoczynku, który daje tylko Bóg w nowym życiu i wierzył, że Bóg rzeczywiście jest dawcą życia i odpoczynku. Przez Noego Bóg rzeczywiście daje odpoczynek i wyzwolenie z grzechów pokolenia Kaina, ale w bardziej radykalny sposób niż oczekiwał tego Lamech. W czasie Noego Bóg wylewa poprzez potop swój sąd na ziemię, ale jednocześnie wybiera Noego, aby przez niego uratować życie na ziemi i odnowić świat. Bóg zawsze wybiera swój lud w grzesznym świecie.

Tematy

Śmierć i życie

Głównym tematem rozdziału jest śmierć, co zostaje podkreślone przez powtarzający się refren *...i umarł...* Śmierć rządzi na ziemi, co stanowi kontrast z tym, co Bóg zaplanował i chciał. Jednak śmierć nie ma ostatniego słowa (por. 1 Kor. 15). Dlatego czytamy też o Henochu, który nie zmarł. Jediną alternatywą do życia opanowanego, zdominowanego przez śmierć jest chodzenie z Bogiem (por. Mich. 6:8; Mal. 2:6).

Od razu rzucają się w oczach wyjątkowo długie życia. Mimo faktu, że wydaje się to dla nas zbyt fantastycznym, że ludzie żyli tak długo, Biblia prezentuje to jako fakty historyczne. Bibliści próbowali wyjaśnić liczbę w sposób

symboliczny, ale to nie przekonuje. Skoro Biblia prezentuje to jako historyczne fakty, powinniśmy też tak je traktować. Widać jednocześnie też, że pod wpływem grzechu, człowiek powoli żyje coraz krócej. Abraham żył 175 lat a Mojżesz żył 120 lat, co w ich czasach było uważane za długie życie.

Grzech spowodował, że człowiek żyje coraz krócej i w końcu umrze. Bożym planem dla człowieka jest życie, dlatego Jego dzieci mogą

żyć w Jezusie Chrystusie. Jezus Chrystus zwyciężył nad grzechem, szatanem i śmiercią, dlatego, każdy kto jest w Nim, nie umrze, ale Bóg go zabierze do siebie jak Henocha. Henoch wskazuje na życie wierzącego, który chodzi z Bogiem w Chrystusie i może wiecznie żyć z nim bez lęku przed śmiercią.

Pedro Snoeijer

Dłuższa wersja na blogu autora:
www.pedrosnoeijer.blogspot.com

Studium tekstu Księgi Daniela 3,1-30

(1) Król Nebukadnesar kazał zrobić posąg ze złota, sześćdziesiąt łokci wysokości, sześć łokci szerokości, i postawił go na równinie Dura w prowincji babilońskiej. (2) Potem król Nebukadnesar wysłał posłów, aby zebrano satrapów, namiestników, zwierzchników, skarbników, sędziów, doradców, urzędników i wszystkich zarządców prowincji, aby przybyli na poświęcenie posągu, który wzniosł król Nebukadnesar. (3) Zgromadzili się więc satrapowie, namiestnicy, zwierzchnicy, doradcy, skarbnicy, sędziowie, urzędnicy i wszyscy zarządcy prowincji na poświęcenie posągu, który wzniosł król Nebukadnesar, i stanęli przed posągiem, który wzniosł król Nebukadnesar. (4) A herold zawołał potężnym głosem: Rozkazuję wam narody, plemiona i języki: (5) W chwili, gdy usłyszycie głos rogu, fletu, cytry, harfy, lutni, dud i wszelkiego rodzaju instrumentów muzycznych, padnijcie i oddajcie pokłon złotemu posągowi, który wzniosł król Nebukadnesar. (6) Kto zaś nie upadnie i nie odda pokłonu, ten będzie natychmiast wrzucony do wnętrza rozpalonego pieca ognistego. (7) Gdy tylko cały lud usłyszał głos rogu, fletu, cytry, harfy i dud oraz wszelkiego rodzaju instrumentów muzycznych, narody, plemiona i języki upadły i oddały pokłon złotemu posągowi, który wzniosł król Nebukadnesar. (8) Dlatego wtedy pewni mężowie chaldejscy wystąpili i złośliwie oskarżyli Żydów. (9) Odezwali się i tak rzekli do króla Nebukadnesara: Królu, żyj na wieki! (10) Ty, królu, wydałeś rozkaz, by każdy, kto usłyszy głos rogu, fletu, cytry, harfy, lutni i dud oraz wszelkiego rodzaju instrumentów muzycznych, padł i oddał pokłon złotemu posągowi; (11) kto by zaś nie upadł i nie oddał pokłonu, ten będzie wrzucony do wnętrza rozpalonego pieca ognistego. (12) Są mężowie judzcy, którym powierzyłeś zarząd prowincji babilońskiej: Szadrach, Mészach i Abed-Nego; ci mężowie nie zważają na twój rozkaz, o królu, nie czczą twój boga i nie oddają pokłonu złotemu posągowi, który ty wzniosłeś. (13) Wtedy Nebukadnesar w gniewie i złości kazał przyprowadzić Szadracha, Mészacha i Abed-Nego. Przyprowadzono więc tych mężów przed króla. (14) Nebukadnesar odezwał się i rzekł do nich: Czy to prawda, Szadrachu, Mészachu i Abed-Nego, że nie czcicie mojego boga i nie oddajecie pokłonu złotemu posągowi, który wzniosłem? (15) Gdy więc teraz usłyszycie głos rogu, fletu, cytry, harfy, lutni, dud oraz wszelkiego rodzaju instrumentów muzycznych, bądźcie gotowi upaść i oddać pokłon posągowi, który ja wzniosłem; bo jeżeli nie oddacie pokłonu, będziecie natychmiast wrzuceni do wnętrza rozpalonego pieca ognistego, a który bóg wyrwie was z mojej ręki? (16) Wtedy Szadrach, Mészach i Abed-Nego odpowiedzieli królowi Nebukadnesarowi: My nie mamy potrzeby odpowiadać ci na to. (17) Jeżeli nasz Bóg, któremu służymy, może nas wyratować, wyratuje nas z rozpalonego pieca ognistego i z twojej ręki, o królu. (18) A jeżeli nie, niech ci będzie wiadome, o królu, że twój boga nie czcimy i złotemu posągowi, który wzniosłeś, pokłonu nie oddamy. (19) Wtedy Nebukadnesar bardzo się rozgniewał na Szadracha, Mészacha i Abed-Nego i wyraz jego twarzy zmienił się. Odezwał się więc i kazał rozpalić piec siedem razy bardziej niż go zwykle rozpalano. (20) I najmocniejszym mężom w swoim wojsku rozkazał związać Szadracha, Mészacha i Abed-Nego i wrzucić ich do rozpalonego pieca ognistego. (21) Wtedy związano tych mężów w ich płaszczach, tunikach, czapkach i w pozostałych ubraniach i wrzucono do wnętrza rozpalonego pieca ognistego. (22) Ponieważ jednak rozkaz królewski był tak

surowy, a piec był tak bardzo rozpalony, płomień ognia strawił tych mężów, którzy wnosili Szadracha, Mészacha i Abed-Nega. (23) A ci trzech mężowie: Szadrach, Mészach i Abed-Nego wpadli związani do wnętrza rozpalonego pieca. (24) Wtedy król Nebukadnesar przeląkł się, szybko powstał, odezwał się i zapytał swych doradców: Czy nie trzech związanych mężów wrzuciliśmy do ognia? Ci odpowiadając rzekli do króla: Prawda, królu. (25) A on odpowiadając rzekł: Oto ja widzę czterech mężów chodzących wolno w środku ognia i nie ma na nich żadnego uszkodzenia, a wygląd czwartej osoby podobny jest do anioła. (26) Wtedy Nebukadnesar zbliżył się do otworu rozpalonego pieca ognistego, odezwał się i rzekł: Szadrachu, Mészachu i Abed-Nego, służycy Boga Najwyższego: Wyjdźcie i przyjdźcie tutaj! Na to Szadrach, Mészach i Abed-Nego wyszli ze środka ognia. (27) I zgromadzili się satrapowie, namiestnicy, zwierzchnicy i doradcy króla, i widzieli, że ogień nie ogarnął ciała tych mężów i włos ich głowy nie był spalony, a ich odzienia nie były zniszczone ani też swąd ognia ich nie przeniknął. (28) Nebukadnesar odezwał się i rzekł: Błogosławiony niech będzie Bóg Szadracha, Mészacha i Abed-Nega, który posłał swojego anioła i wyratował swoje służycy, którzy na nim polegali, którzy zmienili rozkaz królewski, a swoje ciała ofiarowali, byle tylko nie służyć i nie oddać pokłonu żadnemu innemu bogu jak tylko swojemu. (29) Dlatego wydaję rozkaz: Ktokolwiek, należący do jakiegoś ludu, plemienia i języka, wypowie bluźnierstwo przeciwko Bogu Szadracha, Mészacha i Abed-Nega, będzie rozsiekany na kawałki, a jego dom zamieniony w kupę gruzu, gdyż nie ma innego Boga, który by mógł wybawić, jak tylko ten. (30) Potem król przywrócił Szadrachowi, Mészachowi i Abed-Negowi dawne powodzenie w prowincji babilońskiej.

Ten długi tekst wart jest rozważenia w jego całości, stanowiąc ciekawy przekład narracji biblijnej; opowieści, która naucza poprzez pasjonujący obraz.

Wprowadzenie.

Księga Daniela napisana jest w czasach prześladowań, 165-164 (epoka Machabeusz), relacjonując historię datowaną na VI w p.n.e., w czasach niewoli babilońskiej. Księga Daniela opowiada historie i wizje przyszłości aby pomóc stawić opór.

Kraj Izraela, od śmierci Aleksandra Wielkiego w -323 r., jest rozrywany pomiędzy Lagidami, na południe osiadłymi w Egipcie i Seleucydami, na północy w Syrii.

Począwszy od -200 r., Judea jest zdominowana przez Seleucydów, którzy ograbiają świątynię jerozolimską i Żydzi są prześladowani. Pali się zwoje Tory, obrzezanie jest zabronione, itp. Wokół kapłana Matatiasza organizuje się bunt. Umiera on w -166 r., ale jest synowie kontynuują walkę przeciw najeźdźcy. Jednym z nich jest Juda Machabeusz, który prowadzi walkę przeciw armiom seleucydów.

1. Niewola.

W 597 dochodzi do pierwszego zdobycia Jerozolimy przez imperium babilońskie Nabuchodonozora/Nebukadnesara. Babilończycy uprowadzają do niewoli raczej elity i młodych wykształconych, biedni zostają w

Judei, ponieważ są mało niebezpieczni (2 Krl 24).

W 587/586 dochodzi do drugiego zdobycia Jerozolimy, po buncie Sedecjasza (popchniętego przez Egipcjan).

Niewola ukazana jest jako kara. W 5 Mojżeszowej/Księdze Powtórzonego Prawa, posłuszeństwo ma za konsekwencję zamieszkanie w ziemi obiecanej. Nie respektując Prawa lud naraża się na pozbawienie go miejsca zamieszkania.

2. Księga Daniela.

Biblia składa się z ksiąg o stylach bardzo różnicowanych: narracyjnym, sakralnym,

mądrościowym, prorockim, modlitewnym, apokaliptycznym. Tutaj księga prezentuje dwa style odmienne: narracyjny (rozdziały 1 do 6) i apokaliptyczny (począwszy od rozdziału 7). Jedną z charakterystyk Księgi Daniela jest jej dwujęzyczność: język hebrajski i w centrum (2,3 do 7,28) język aramejski imperialny, bliski temu, w którym pisane były teksty z Qumran. Osoba Daniela stanowi część debaty: współczesny Ezechielowi, czy też osoba romantyczna starożytności; ktoś kto wspiera lud, rodzaj mędrca?

Daniel nie otrzymał wezwania Bożego, ale otrzymał dar mądrości (1,17). W swoich wizjach postrzega on następstwo królestw, i zatem delikatność polityczną, co ma związek z rządzeniem państwami świata starożytnego.

Pośród tego Izrael jest rzucany, prześladowany, wzięty jako zakładnik.

Księga Daniela zwiastuje także Jezusa. Jest w niej mowa o Synu Człowieczym (7-13), wyrażeniu bliskim Jezusowi i o zmartwychwstaniu (12,1-4).

Tematy rozwijane w księdze są następujące: wierność, Bóg jako Pan historii, rola poznania (por. Mt 24,15). Niewola wyprowadza Izraela z jego zamknięcia i otwiera na świat.

3. Tekst: historia Szadracha, Mechacha i Abed-Nego.

Nasz tekst jest w części narracyjnej Daniela i czyta się jak powieść, czy wręcz jak bajkę: powtórzenia niektórych faktów, na przykład w. 5, 7, 10, 15...

Historia ta stanowi część opowieści biblijnych, które opowiada się zarówno małym jak i dorosłym, jako opowiadania budujące. Zauważa się podobieństwa pomiędzy historiami Daniela, Józefa i Estery.

4. Komentarz.

Proponuję spojrzeć na tekst poczynawszy od jego struktury narracyjnej.

4.1. Sytuacja początkowa.

Sytuacja początkowa jest dana przez Daniela 1,3. Trzej młodzi Żydzi, w niewoli, zostają wybrani przez jednego z wysokich urzędników. Są wykształceni i należą do rodziny królewskiej, bądź co najmniej szlacheckiej (por. prorocstwo Izajasza 39,7). Są „doskonali” w każdym punkcie: piękni, zdolni w mądrości, bez wad cielesnych, inteligentni, zdolni do bycia w środowisku dworskim. Zdolni także do nauczenia się języka i kultury chaldejskiej. Trzeba zauważyć, że to Bóg dał im te dary (1,17). Będą dobrze żywieni ze stołu królewskiego.

Nasi trzej młodzi ludzie otrzymają zmianę imion, z imion żydowskich na chaldejskie. Ananiasz, Miszael i Azariasz zostają Mszachem, Szdrachem i Abed-Nego.

Wystarczy powiedzieć, że najeżdźca wyprowadza do Babilonu Żydów, którzy mają najwięcej zalet i którzy mogą dobrze zaistnieć na dworze króla.

Po interpretacji snów w rozdziale 2 ich przyjaciel Daniel staje się bogaty i potężny. Jest dowódcą prowincji i wchodzi na dwór, a jego trzech towarzysze, na jego prośbę, stają się administratorami prowincji.

4.2. Zawiązanie akcji.

Król wznosi statuetę, bez wątpienia w formie ludzkiej. Złoto ma ukazywać chwałę i bogactwo królestwa. Wszyscy dygnitarze są zaproszeni. Słowo aramejskie *karosa*, tłumaczone jako herold oznacza tego, który niesie posłanie. Wszyscy są wezwani do określonego zachowania, oddania czci. Sygnałem są instrumenty muzyczne, potwierdzające ważność muzyki w świecie babilońskim. Przypomina to dżingle reklamowe w dzisiejszym świecie. Na sygnał należało upaść na ziemię, skłonić się, adorować.

4.3. Akcja zmiany.

Dochodzi do zadencjonowania młodych Żydów, przez zazdrość, ksenofobię... Wielu było poirytowanych widząc, że król wybiera obcokrajowców, młodych, na poważne miejsca w administracji prowincji. Przyszedł dobry moment, żeby ich zdymisjonować. Słowo aramejskie oznacza dosłownie „zjeść kawałek kogoś”.

Chodzi właśnie o miejsce przy stole!

Oskarżyciele przypominają rozkaz królewski. Gniew króla wybucha.

Jakże to ci młodzi ludzie, którzy zostali przyjęci, żywieni, chronieni zaufaniem króla, mogą okazywać lekceważenie, dać dowód takiego braku lojalności?

Młodzi ludzie zostają wezwani przez króla, który weryfikuje, czy istotnie odrzucają oni posłuszeństwo.

Nie pyta się ich tutaj o rację zachowania, pyta się ich jaki Bóg ich wyzwoli, ponieważ nie uznają oni statuy jako boga.

Młodzi nie bronią się, ale oddają się och Bogu. Wchodzą na drogę wiary.

W tym momencie nie wiedzą, czy Bóg efektywnie ich wyzwoli.

4.4. Rozwiązanie.

I to działa! Król ich dostrzega, jakby nigdy nic, chodzących w ogniu pieca.

Część apokryficzna księgi podaje tekst pełnej emfazy modlitwy Azariasza, który prosi Boga, by ich nie opuszczał i następnie śpiew młodych ku

chwale Boga, który jest bliski Psalmowi 148:
Chwalcie Pana!

Król chce wiedzieć, czy naprawdę zostali wrzuceni. Jest mu to potwierdzone. W w. 25 młodzi nie mają nawet włosa spalonego, ale ich więzy zostały spalone! Są nietknięci i tylko ich więzy zostały zniszczone, co oznacza ich wolność!

Jest jeszcze czwarta postać, syn boski (w. 25). Niektórzy widzą w nim anioła, inni – już – wcielenie Syna Bożego.

Ma tutaj miejsce cud, znak, świadectwo, ukazanie się mocy Boga, który chce zbawienia świata. Jest to także, mówiąc politycznie, fakt potwierdzający wyższość Boga nad mocami ziemskimi.

Cud jest środkiem, którym Bóg posługuje się, by doprowadzić historię aż do tego, że będzie ustanowione Jego królestwo nad całym światem. Ma to swoje miejsce w objawieniu biblijnym.

Terminy, którymi posługuje się hebrajski, aby mówić o dziełach Jahwe, przywołują Jego moc, Jego aktywność stwórczą, ale przede wszystkim zdziwienie, zaskoczenie i strach, które budzą.

To sam król rozpoznaje moc Bożą w trzech młodych ludziach (w. 28). Boi się tego Boga, który wyzwolił młodych Żydów i który jest mocniejszy niż jego statua. Nie ma innego Boga, który byłby jak Ten.

4.5. Sytuacja finalna.

Nabuchodonozor/Nebukadnesar rozpoznaje moc Bożą w młodych ludziach. Nie ma tu jednak miejsca nawrócenie. W. 29 jest rodzajem zachęty do „laickości” – zapewnieniem ochrony tych, którzy adorują Boga Żydów. Kto będzie mówił o Nim bez szacunku, nieuważnie, będzie ukarany strasznie, a jego dom oddany w ruinę, spalony...

Jest to przekaz uniwersalistyczny, który wypływa z historii przyjaciół Daniela. Młodzi zostają oczywiście umocnieni na ich stanowiskach i król widzi ich rozwój.

Bóg jest Panem życia i pełen mocy nad wszystkimi aspektami życia i zagrożenia życia. Tak jak życie pośród śmierci trzech przyjaciół Daniela, tak przede wszystkim powstanie z martwych Syna Bożego, Jezusa Chrystusa, świadczą o Jego nieskończonej mocy prowadzenia ku zbawieniu tych, których wybrał.

W ewentualnym kazaniu można zwrócić uwagę na działanie mocy Pańskiej w życiu tych, którzy są Mu wierni, którzy idą za Nim przez życie posłuszni Jego przykazaniom; nawet wtedy, gdy wiąże się to z poważnym zagrożeniem dla ich pozycji społecznej, ekonomicznej, czy każdej innej...

Tomasz Pieczko

Dalsze rozważania biblijne oraz inne artykuły teologiczne na blogu autora:
www.blogpastoratomaszpieczko.blogspot.com